

Затверджено та надано гриф
«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698)

ЛІТЕРАТУРА
(РУМУНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА)

6 – 9 класи

Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти

Пояснювальна записка

Навчальна програма інтегрованого курсу «Література (румунська та зарубіжна) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою для 5-9 класів» створена відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392.

Навчання румунської та зарубіжної літератури в основній школі спрямоване на досягнення загальної мети базової загальної освіти, яка полягає в розвитку та соціалізації учнів, формуванні їхньої національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких навичок і навичок життєзабезпечення.

Твори з румунської літератури сприяють удосконаленню знань учнів про спадок і традиції свого народу, а твори зарубіжної літератури допоможуть порівнювати та оцінювати літературні надбання інших країн.

Перелік художніх творів для вивчення в 5–9 класах укладений відповідно до вікових особливостей дітей і підлітків на підставі рекомендацій науковців, учителів, психологів, бібліотекарів, а також результатів досліджень дитячого та підліткового читання школярів різних вікових категорій.

Програма є основою для календарно-тематичного та поурочного планування, у якому вчитель самостійно, враховуючи запропоновану кількість годин на вивчення тем у межах розділу, розподіляє години на вивчення художніх творів та види навчальної діяльності, планує види роботи, спрямовані на опанування змісту матеріалу та формування вмій і навичок учнів, опрацьовує різні рубрики програми. Це дасть змогу вчителю вільно та творчо підійти до реалізації програми в кожному класі, врахувати інтереси та рівень підготовки учнів, конкретні умови викладання (наявність художніх текстів; можливість використання інформаційно-комунікаційних технологій; рівень володіння учнями іноземними мовами; знання мови і літератури, історії та інших предметів; підготовка до контрольного оцінювання тощо).

Програма містить обов'язковий і варіативний компоненти (відповідно 80%:20%). У кожному класі запропоновано теми та твори для обов'язкового текстуального вивчення, зокрема, поетичні твори для вивчення напам'ять. Варіативний компонент забезпечується можливістю вибору (вчителем та учнями) творів у межах обов'язкових тем, а також для уроків вивчення сучасної літератури, розвитку мовлення, позакласного читання і для уроків із резервного часу. Вибір учнів (в окремих розділах і темах програми) вимагає від учителя відповідного планування уроків, творчості, урахування читацьких інтересів молоді, здатності йти поруч зі своїми вихованцями, допомагати формуванню їхніх духовних потреб та естетичних смаків у сучасний період. Якщо твір, запропонований для альтернативного вивчення, не буде вибраний для текстуального вивчення, його можна вивчати на уроках позакласного читання.

Компетентнісний підхід

Літературна освіта в основній школі спрямована на розвиток сформованих (у початковій школі) і формування нових компетентностей і компетенцій.

Відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти програма інтегрованого курсу «Література (румунська та зарубіжна) загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою для 5-9 класів» забезпечує розвиток ключових компетентностей (уміння вчитися, спілкуватися державною, рідною та іноземними мовами, інформаційно-комунікаційної, соціальної, громадянської, загальнокультурної), а також спрямована на формування літературної компетентності, яка передбачає:

- 1) розуміння учнями літератури як невід'ємної частини національної і світової художньої культури;
- 2) усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова, її гуманістичного потенціалу й місця в системі інших видів мистецтва;

3) знання літературних творів, обов'язкових для вивчення, ключових етапів і явищ літературного процесу, основних світоглядних позицій видатних письменників, усвідомлення їхнього внеску в скарбницю світової культури;

4) оволодіння основними літературознавчими поняттями й застосування їх у процесі аналізу та інтерпретації творів;

5) формування якостей творчого читача та розвиток читацького досвіду;

6) уміння й навички створення усних і письмових робіт різних жанрів;

7) уміння орієнтуватися у світі художньої літератури й культури (класичної та сучасної), оцінювати художню вартість творів, порівнювати їх (у різних перекладах; в оригіналах і перекладах, переспівах; утілення в інших видах мистецтва тощо).

Складниками літературної компетентності є емоційно-ціннісна, літературознавча, загальнокультурна, компаративна компетенції особистості, які мають бути сформовані поступово під час вивчення румунської та зарубіжної літератури.

Формування літературної компетентності та її складників тісно пов'язано з формуванням комунікативної компетентності, розвитком умінь і навичок володіння учнями румунською мовою, а також іноземними мовами, видами мовленнєвої діяльності, основами культури усного і писемного мовлення.

Запровадження наскрізних ліній: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека» й «Підприємливість та фінансова грамотність» сприятиме забезпеченню формуванню нових компетенцій.

Наскрізна лінія	Загальна мета	5-7 класи	8-9 класи
«Екологічна безпека та сталий розвиток»	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості задля збереження й захисту довкілля.	Розкриття взаємозв'язків людини і навколишнього середовища в процесі вивчення творів.	Усвідомлення краси природи, її впливу на людину, розкриття значення образного слова для висловлення емоцій та почуттів, розуміння образу природи.
«Громадянська відповідальність»	Формування відповідального члена громади та суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства, а також – виховання національно свідомої особистості, яка спирається у своїй діяльності на культурні традиції і вектори розвитку суспільства.	Формування здатності до ненанасильницького розв'язання конфліктів.	Осмислення та захист особистих прав і прав інших людей, усвідомлення своєї ролі в суспільстві і набуття умінь брати участь у процесі ухвалення рішень.
«Здоров'я і безпека»	Формування всебічно розвиненого члена суспільства,	Усвідомлення переваг здорового способу життя	Осмислення причиново-наслідкових зв'язків між власними рішеннями та поведінкою, здоров'ям

	здатного усвідомлювати пріоритетність здорового способу життя, допомагати у формуванні безпечного здорового життєвого середовища.	та безпечної поведінки.	та безпекою, набуття знань та умінь правильної поведінки в критичних та небезпечних ситуаціях.
«Підприємливість та фінансова грамотність»	Розуміння практичних аспектів фінансових питань (заощадження, інвестування, запозичення, страхування тощо); розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.	Розуміння ролі ініціативності та підприємливості в суспільстві для особистого кар'єрного зростання.	Осмислення неординарності як важливої риси людини для її самореалізації в житті, спонукання учнів до творчих рішень у процесі розв'язання проблем, усвідомлення користі та необхідності спільної діяльності.

Уроки інтегрованого курсу «Література (румунська та зарубіжна) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою для 5-9 класів» повинні ввести учнів у світ румунської та зарубіжної літератури, стверджувати творчі настрої нового покоління, виховувати високі риси характеру, формувати стійкі переконання, розвивати творче самостійне мислення. Засвоєння тематики літературних творів із зарубіжної літератури здійснюється у процесі порівняння та зіставлення мовою оригіналу (за можливістю) та у перекладі.

Об'єктом вивчення у літературі є художній твір, його естетична природа і духовно-естетична сутність, що й зумовлює відповідну організацію уроку літератури.

Аналіз художнього твору має викликати в учнів усвідомлення спілкування з мистецтвом, а також збуджувати патріотичні почуття, формувати стійкі переконання, розвивати творче самостійне мислення.

Принципи вивчення літератури:

- вивчення літератури здійснюється на основі сприйняття літературного твору та висловлювання власних думок у процесі його аналізу;
- послідовність, наступність і безперервність змісту літературної освіти забезпечується логічним продовженням тематично-жанрового, художньо-естетичного та літературознавчого напрямків вивчення літератури у початковій та основній школі;
- обсяг, зміст та жанрове розмаїття літературного матеріалу відповідають віковим особливостям та інтересам учнів, рівню їх суспільної та естетичної компетенції.

Notă de prezentare

Programa de studiu al cursului integrat „Literatura” (română și universală) pentru clasele 6-9 ale instituțiilor de învățământ medii de cultură generală este proiectată în baza „Standardului de stat pentru școala de bază și școala medie”, întărit prin dispoziția Cabinetului de Miniștri al Ucrainei din 23.11.2011 nr. 1392.

Conținutul studiului literaturii române și universale în școala de bază este orientat spre atingerea scopului general al învățământului general de bază, care constă în dezvoltarea și socializarea elevilor, formarea autoconștiinței lor naționale, culturai generale, orientărilor de viziune asupra lumii, stilului ecologic de gândire și comportament, abilităților creative, aptitudinilor de cercetare și aptitudinilor vitale.

Operele din literatura română oferă elevilor posibilitatea de a aprofunda cunoștințele despre valorile și tradițiile propriului popor, iar operele din literatura universală îi ajută să compare și să aprecieze realizările literare ale altor popoare.

Lista operelor de artă pentru studiu în clasele 6-9 este întocmită în conformitate cu caracteristicile de vârstă ale copiilor și adolescenților, în baza recomandărilor savanților, profesorilor, psihologilor, bibliotecarilor, precum și în baza rezultatelor cercetării lecturii pentru copii și adolescenți, a elevilor de diferite categorii de vârstă.

Programa se află la baza planificării calendaristice-tematice și planificării lecției, în care profesorul în mod independent, ținând cont de numărul de ore propus pentru studierea temelor din cadrul compartimentelor, repartizează orele pentru studiul operelor artistice și tipurile de activități educaționale, planifică tipuri de activități care vizează însușirea conținutului materialului și formarea deprinderilor și aptitudinilor elevilor, face cunoștință elevilor cu diverse rubrici ale programei. Acest lucru va permite profesorului să abordeze liber și creativ implementarea programului în fiecare clasă, ținând cont de interesele și nivelul de pregătire al elevilor, condițiile specifice de predare (disponibilitatea textelor artistice; posibilitatea utilizării tehnologiilor informației și comunicațiilor; nivelul de cunoștințe al elevilor de limbi străine; cunoștințe de limbă și literatură, istorie și alte materii; pregătirea pentru evaluarea de control etc.)

Programa conține componenta obligatorie și variativă (80%:20%, respectiv). În fiecare clasă sunt propuse subiecte și opere pentru studiu obligatoriu din cadrul textelor, în special opere poetice pentru memorare. Componenta variativă este asigurată de posibilitatea de alegere (de către profesor și elevi) a operelor în limitele temelor obligatorii, precum și pentru lecțiile privind studiul literaturii contemporane, dezvoltarea vorbirii, lectura în afara orelor de clasă și pentru lecțiile din orele de rezervă. Alegerea elevilor (în unele compartimente și teme ale programului) presupune ca profesorul să planifice corespunzător lecțiile, să fie creativ, să țină cont de interesele de lectură ale tinerilor, să poată păși alături de elevii săi, ajutându-i să modeleze cerințele proprii spirituale și gusturile estetice în conformitate cu actualitatea. Dacă opera propusă pentru studiu alternativ nu este aleasă pentru studiu textual, aceasta poate fi studiată în cadrul orelor de lectură extracurriculare.

Abordarea competențelor

Studiul literar în școala de bază vizează dezvoltarea competențelor formate (în școala primară) și formarea de noi competențe.

În conformitate cu „Standardul de stat pentru școala de bază și școala medie”, programa de studiu al cursului integrat „Literatura” (română și universală) pentru clasele 6-9 ale instituțiilor de învățământ mediu general asigură dezvoltarea competențelor - cheie (capacitatea de a învăța, de a comunica în limba de stat, limba maternă și străină, de informație și digitală, socială, civică, de cultură generală), precum și care vizează formarea competenței literare, care include:

1) înțelegerea de către elevi a literaturii ca parte integrantă a culturii artistice naționale și mondiale;

2) conștientizarea specificului literaturii ca artă a cuvântului, a potențialului ei umanist și a locului în sistemul altor tipuri de artă;

3) cunoașterea operelor literare care sunt obligatorii pentru studiu, etapele și fenomenele - cheie ale procesului literar, pozițiile principale de viziune asupra lumii ale scriitorilor remarcabili, conștientizarea contribuției lor în vistieria culturii mondiale;

4) însușirea conceptelor literare de bază și aplicarea acestora în procesul de analiză și interpretare a operelor;

5) formarea calităților de cititor creativ și dezvoltarea experienței de lectură;

6) abilități și aptitudini de a crea lucrări orale și scrise de diferite genuri;

7) capacitatea de a se orienta în literatura artistică și a culturii (clasică și modernă), de a aprecia valoarea artistică a operelor, de a le compara (în diferite traduceri; în originale și traduceri, re-cântări; întruchipare în alte forme de artă etc.).

Componentele competenței literare sunt: competența de valoare emoțională, literară, de culturală generală, comparativă și care vor fi formate treptat pe parcursul studiului literaturii române și universale.

Introducerea liniilor de conținut transversale: „Protecția mediului și dezvoltarea durabilă”, „Responsabilitatea civilă”, „Sănătate și protecția” și „Antreprenoriat și domeniul financiar” va asigura formarea de noi competente.

Linia de conținut transversal	Scopul general	Clasele a 6-7-a	Clasele a 8-9-a
„Protecția mediului și dezvoltarea durabilă”	Formarea unei poziții active sociale la elevi, responsabilității și conștientizării ecologice cu scopul conservării și protecției mediului înconjurător.	Descoperirea interdependenței dintre oameni și mediul înconjurător în procesul studierii operelor.	Conștientizarea splendoare! naturii, influenței acesteia asupra omului, dezvăluirea semnificației cuvintelor figurate pentru exprimarea emoțiilor și sentimentelor, înțelegerea imaginii naturii.
„Responsabilitatea civilă”,	Formarea cetățenilor responsabili ai comunității și societății, care să înțeleagă principiile și mecanismele funcționării societății, precum și educarea unei personalități conștiente la nivel național, care se bazează în activitățile sale pe tradiții culturale și vectori ai dezvoltării societății.	Formarea capacității de rezolvare a conflictelor prin non-violență.	Înțelegerea și protecția drepturilor personale și ale altor persoane, conștientizarea propriului rol în societate și dobândirea abilităților de a participa a procesul de adoptare a deciziilor.
„Sănătate și protecția”	Formarea cetățenilor multilateral dezvoltați ai societății, capabili să fie conștienți de	Conștientizarea beneficiilor unui stil de viață sănătos și a comportamentului protectiv.	Înțelegerea legăturilor cauză-efect dintre propriile decizii și comportament, sănătate și protecție, dobândirea de cunoștințe și abilități de comportament corect în

	prioritățile unui stil de viață sănătos, să contribuie la formarea unui mediu de viață sănătos.		situații critice și periculoase.
„Antreprenoriat și domeniul financiar”	Înțelegerea aspectelor practice a întrebărilor financiare (economii, investiții, împrumuturi, asigurări etc.), dezvoltarea inițiativei de lider, capacității de a opera cu succes într-un mediu tehnologic ce se modifică rapid.	Înțelegerea rolului inițiativei și antreprenoriatului în societate pentru evoluția carierei personale.	Perceperea calităților extraordinare ca trăsături importante a persoanelor pentru realizarea de sine în viață, încurajarea elevilor la cercetarea soluțiilor creative în procesul de rezolvare a problemelor, înțelegerea beneficiilor și necesităților activităților comune.

Orele din cadrul cursului integrat „Literatura” (română și universală) pentru instituțiile de învățământ mediu de cultură generală pentru clasele 6-9 trebuie să introducă elevii în lumea literaturii române și universale, să afirme atitudinile creative ale noii generații, să cultive trăsături de caracter înalte, să dezvolte convingeri stabile și gândirea creativă independentă. însușirea subiectului operelor literare din literatură universală se realizează în procesul de comparare și suprapunere în limba originală (dacă este posibil) și în traducere.

Obiectul de studiu în literatură este opera de artă, natura sa estetică și esența spiritual-etică, ceea ce determină organizarea corespunzătoare a unei lecții de literatură.

Analiza unei opere de artă ar trebui să-i inspire pe elevi prin conștientizarea comunicării cu arta, precum și să contribuie la manifestarea sentimentelor patriotice, să dezvolte convingeri stabile și gândirea creativă independentă.

Principiile studierii literaturii:

studierea literaturii se realizează pe baza percepției unei opere literare și a exprimării gândurilor proprii în rezultatul analizei acesteia;

succesiunea, continuitatea și incontinuitatea conținutului studiului literar este asigurată de continuarea logică a direcțiilor tematice-gen, artistic-estetice și literare ale studiului literaturii în școala primară și de bază;

volumul, conținutul și diversitatea de gen a conținutului literar corespund caracteristicilor de vârstă și intereselor elevilor, nivelului de competență socială și estetică a acestora.

Clasa a 6-a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână)

Nr. de ore	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Зміст навчального матеріалу Conținuturile învățării
1	<i>Elevul și eleva trebuie:</i>	Întroducere
2	<ul style="list-style-type: none"> • să cunoască ce este doina populară și doina cultă, cântecul liric; • să cunoască și alte tipuri de doine; • să actualizeze cunoștințele despre rima împerecheată; • să citească și să recite expresiv o doină; • să deosebească doina populară de cea cultă; • să întrebuițeze corect noțiunile studiate în diferite contexte; • să înțeleagă valoarea etică și estetică a doinelor, bogăția lor spirituală; 	<p>Doina populară. Sincretismul doinelor. Imagini pivot. Mesajul de idei și sentimente. Emotivitatea, profunzimea sentimentelor. Comuniunea omului cu natura. <u>Teorie literară.</u> Cântecul liric. Tipuri de doine. Doina populară. Doina cultă. Rima împerecheată (actualizare).</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să cunoască structura baladei; • să caracterizeze personajul principal; • să recunoască trăsăturile dominante ale baladei; • să înțeleagă ce este epica populară în versuri, balada populară, hiperbola; • să citească expresiv, pe roluri; • să întrebuițeze adecvat noțiunile noi; • să distingă elementele reale și fantastice ale baladei; • să aprecieze valorile spirituale ale baladei; 	<p>Balada populară Toma Alimoș. Idea dreptății. Structura baladei voinicești. Personajul principal. Trăsăturile dominante. Rolul hiperbolei. Arta narativă. <u>Teorie literară.</u> Epica populară în versuri. Tipuri de baladă. Balada populară. Hiperbola.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să descopere tema, mesajul de idei și sentimente; • să înțeleagă ce este balada cultă; • să caracterizeze personajele; • să recunoască mijloacele artistice, elementele folclorice; • să înțeleagă semnificația titlului; • să identifice rolul personajului inclus în operă de autor; • să compare personajul cu alte personaje din literatură; <p>valorifică importanța operei deoarece educă dragostea și respectul față de mamă;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice tema, mesajul de idei și sentimente, personajele. 	<p>Spiridon Vangheli, balada Șalul verde. Conținutul dramatic. Chipul mamei. Mijloace artistice, elemente folclorice. Semnificația titlului. Mesajul de idei și sentimente. <u>Teorie literară.</u> Balada cultă.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să înțeleagă ce este legenda populară și legenda cultă; • să cunoască legendele ținutului natal; • să redeie conținutul legendei; 	<p>Legenda populară Traian și Dochia. Tematica. Mesajul de idei și sentimente. Caracterizarea personajelor legendei. Rolul</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • să aprecieze calitățile fizice și morale ale personajelor, să stabilească rolul dialogului în descrierea acestora; • să conștientizeze valorile etice, istorice, estetice ale legendei. <p>4</p> <ul style="list-style-type: none"> • să cunoască ce este textul liric, piciorul metric, troheul, personificarea, monologul, dialogul; • să actualizeze cunoștințele despre rima împerecheată și rima încrucișată; • să înțeleagă semnificația titlului; • să cunoască și alte poezii despre trecerea ireversibilă a timpului; • să-și exprime gândirea logică privitor profunzimii psihologice a operei, contribuția versului la educația ecologică. <p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească și să recite expresiv poezia; • să evidențieze rolul dialogului în redarea temei poeziei și în caracterizarea personajelor; <ul style="list-style-type: none"> • să conștientizeze relația om – natură, valorile estetice și filozofice ale poeziei; • să-și expună părerea despre cele citite; • să argumenteze evenimentele care au influențat asupra universului poetului; • să confirme importanța și actualitatea operei și să contribuie la educarea dragostei față de natură. <p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să înțeleagă ce este Biblia și parabola biblică; • să cunoască și alte parabole; • să identifice elementele de limbaj ale parabolei; • să redeie conținutul; • să caracterizeze personajele; • să expună opinia referitor la problematica abordată; • să sesizeze înțelepciunea profundă a parabolei despre muncă drept izvor de existență și fericire; • să exprime părerea de a medita asupra faptelor săvârșite de cei doi fii; • responsabilitate față de promisiuni. <p>3</p> <ul style="list-style-type: none"> • să stabilească tema, tipul, structura, personajele operei; • să înțeleagă ce este narațiunea și comicul; • să rețină mijloacele expresive ale textului, rolul situațiilor comice în relevarea subiectului și a personajelor; • să citească expresiv pe roluri fragmentele sugestive; • să deosebească elementele esențiale pe detalii; 	<p>dialogului. Semnificațiile legendei. <u>Teorie literară.</u> Legenda populară. Legenda cultă.</p> <p>Mihai Eminescu, poezia <i>Revedere</i>. Trecerea ireversibilă a timpului. Destinul schimbător în antiteză cu eternitatea, veșnicia naturii. Personajele: omul – efemeritate și natura – eternitate. Rolul dialogului. Semnificația titlului.</p> <p>Poezia <i>O, rămâi...</i> Caracterul tainic al relației dintre copil și pădure. Trecerea ireversibilă a timpului și eternitatea pădurii. <u>Teorie literară.</u> Textul liric. Piciorul metric. Troheul. Rima împerecheată și rima încrucișată (actualizare). Metafora. Monologul. Dialogul. Personificarea (actualizare).</p> <p>Parabola celor doi fii chemați a lucra via tatălui lor. Munca – izvor de existență. Caracterizarea celor doi fii. <u>Teorie literară.</u> Parabola (actualizare).</p> <p>Ion Creangă, <i>Pupăza din tei</i> (fragment din <i>Amintiri din copilărie</i>). Tematica și structura fragmentului. Caracteristici ale stilului oral. Caracterizarea personajelor din fragment. Rolul situațiilor comice în relevarea universului intim al personajului principal. <u>Teorie literară.</u> Narațiunea (ce și cum se</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • să identifice regionalismele și să indice forma lor literară; • să aprecieze frumusețea și înțelepciunea omului de la țară și a relațiilor interumane; • să-și exprime părerea despre valorile moral-etice ale fragmentului; • să evedențieze bogăția și frumusețea naturii confirmă importanța și actualitatea operei; • să contribuie la ocrotirea naturii.
<p>3</p> <ul style="list-style-type: none"> • să cunoască ce este fabula, ideea și morala fabulei; • să înțeleagă ce este alegoria, antiteza, să identifice semnificațiile; • să cunoască și alte fabule; • să descopere modalitățile de expunere; • să descifreze semnificațiile titlului, ale unor cuvinte și ale moralei; • să evedențieze valorile moral-etice, sociale, estetice, general-umane; • să sesizeze înțelepciunea moralei și să-și exprime părerea despre aceasta; • să exprime părerea despre calitățile morale ale personajului. 	<p>Alexandru Donici, fabula <i>Vulpea și bursucul</i>. Tematica. Caracterizarea personajelor. Modalități de expunere a atitudinii autorului față de personaje (ironia, limbajul). Valoarea etică și socială a mesajului. Semnificația moralei.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • să determine tema și ideea fabulei; • să identifice semnificațiile textului și ale titlului; • să dezvăluie înțelepciunea moralei; • să expună părerea despre mesajul fabulei; • să cunoască subiectul operei, problematica, ideile, personajele. 	<p>Fabula <i>Frunzele și rădăcina</i>. Tematica. Sensul alegoric al fabulei. Valoarea etică și valoarea socială promovate de autor. Caracterizarea personajelor. Semnificația moralei. <i>Teorie literară.</i> Fabula. Alegoria. Antiteza.</p>
<p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să înțeleagă ce este descrierea în proză și evocarea; • să caracterizeze personajele operei; • să întrebuițeze elementele descriptive în comunicarea orală și cea scrisă. 	<p>Esop, fabula <i>Vulpea și strugurii</i>. Tematica fabulei. Satirizarea defectelor de caracter. Semnificația moralei.</p>
<p>3</p> <ul style="list-style-type: none"> • să redeie sursele emotiv-estetice în descrierea naturii; • să aprecieze plasticitatea descrierii naturii; • să evedențieze bogăția și frumusețea naturii; • să confirme importanța și actualitatea operei și să contribuie la ocrotirea naturii. 	<p>Mihail Sadoveanu, povestirea <i>În Pădurea Petrișorului</i>. Problematika, ideea și subiectul povestirii. Descrierea plastică a naturii, a culorilor, faunei și florei – surse emotiv-estetice. Relația om – natură. Caracterizarea personajelor. Particularitățile artistice ale povestirii. Rolul descrierii.</p>
<p>3</p> <ul style="list-style-type: none"> • să redeie sursele emotiv-estetice în descrierea naturii; • să aprecieze plasticitatea descrierii naturii; • să redeie conținutul operei; • să identifice elementele esențiale de caracterizare a personajelor; 	<p>Mihail Sadoveanu, narațiunea <i>Domnul Trandafir</i>. Tema, ideea, subiectul. Caracterizarea personajelor. Particularități artistice. <i>Teoria literară.</i> Descrierea în proză.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • să aprecieze mesajul etico-estetic și sursele emotive ale operei; să aprecieze importanța și rolului învățătorului în viața omului. <p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească și să recite expresiv poezia; • să comenteze semnificația titlului; • să descopere particularitățile artistice; • să identifice figurile de stil; • să-și exprime părerea despre specificul stilului poetic al autorului. <p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să înțeleagă tema, motivele, structura operei; • să cunoască ce este alegoria și parabola; • să citească expresiv unele fragmente; • să redeie conținutul operei; • să caracterizeze personajul principal; • să conștientizeze valorile universale exprimate în operă; înțelepciunea relațiilor dintre oameni, dintre om, fauna și floră; • să identifice principalele caracteristici ale operei de aventuri. <p>3</p> <ul style="list-style-type: none"> • să cunoască ce este textul epic și narațiunea, comicul, dramaticul și specificul limbajului copiilor; • să redeie conținutul operei; • să identifice elementele esențiale de caracterizare a personajelor; • să aprecieze mesajul etico-estetic și sursele emotive ale operei; <p>1</p> <ul style="list-style-type: none"> • să redeie tema, ideea schiței; • să citească și să redea moșinutul operei; • să conștientizeze valorile civice, general-umane, etice, estetice ale schiței; • să evedențieze frumusețea naturii și a sufletului; • să contribuie la educarea dragostei față de lumea înconjurătoare. <p>4</p> <ul style="list-style-type: none"> • să redeie tema, structura pastelului; • să cunoască ce este descrierea în versuri, tipuri de epitețe, tipuri de strofe, ritmul și măsura; • să identifice elementele descriptive ale pastelului; • să întrebuițeze adecvat noțiunile studiate în diferite contexte; • să aprecieze valorile estetice ale pastelului, semnificațiile relației om-natură; • să conștientizeze necesitatea ocrotirii naturii; • să citească și să recite expresiv poezia, să 	<p>Evocarea.</p> <p>Arcadie Suceveanu, poezia Colind pentru Eminescu. Omagiu adus marelui Eminescu. Mesajul de idei și sentimente.</p> <p>Antonie de Saint-Exupery, basmul alegorico-filozofic Micul prinț. Teme și motive. Structura operei. Caracterizarea personajului principal. Mesajul operei. <u>Teorie literară.</u> Alegoria. Parabola.</p> <p>Ion Druță, povestirea Trofimaș. Sursele emotiv-estetice ale operei. Contextul social-istoric. Relevarea universului intim al personajului principal: detaliul artistic, narațiunea, dialogul, limbajul copiilor. comicul și dramaticul. Mesajul etico-estetic al operei. <u>Teorie literară.</u> Textul epic. Narațiunea.</p> <p>Ion Luca Caragiale, schița „Domnul Goe” Comportamente moral-civice. Soluții în vederea ameliorării comportamentelor inadecvate. Comportamente inadecvate în raport cu natura.</p> <p>Vasile Alecsandri, pastelul Concertul în luncă. Structura artistică. Imagini vizuale și auditive. Comuniunea omului cu natura. Dinamismul tablourilor. Atmosfera de basm, rolul detaliului. Valorile etico-estetice.</p>
--	---	---

	<p>selecteze noțiunile învățate.</p> <ul style="list-style-type: none"> • să aprecieze frumosul natural și să-l ocrotească; <p>1</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv și să memorizeze poezia; • să cunoască tema, ideea; • să descifreze semnificația titlului; • să analizeze relația omului cu natura; <p>1</p> <ul style="list-style-type: none"> • să redeie tema, ideea poeziei; • să cunoască ce este repetiția și categoriile ei, piciorul metric, iambul, textul liric, rima; • să citească și să recite expresiv poezia; • să descopere motivele-cheie ale poeziei; • să conștientizeze valorile civice, general-umane, etice, estetice ale poeziei; <p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv unele fragmente din text; • să numească tema, problematica operei; • să cunoască noțiunea de povestire; • să caracterizeze personajele, să descrie omul în condiții limită; • să aprecieze relația omului cu natura; • să-și expună părerea despre cele citite; • să-și exprime părerea despre calitățile puternice ale caracterului omului în condiții nefavorabile, despre locuri necunoscute. <p>3</p> <ul style="list-style-type: none"> • să cunoască tema, structura poeziei; • să analizeze expresiile poetice; • să citească și să recite expresiv poezia; • să descopere elementele-cheie în descrierea timpului; • să sesizeze limbajul poetic; • să deosebească opera de traducere; • să descopere valorile estetice; relația om-natură; • să aprecieze frumusețea valorilor universale; <p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească și să recite expresiv poezia; • să cunoască tema, ideea; • să analizeze mijloacele artistice; • să simtă frumusețea și bogăția anotimpului; • să conștientizeze necesitatea de a ocroti natura cu toate formele ei de existență; <p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească și să recite expresiv poezia; • să cunoască tema, ideea; • să analizeze mijloacele artistice; • să sesizeze limbajul poetic. <p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv unele fragmente din operă; 	<p>Pastelul <i>Dimineața</i>. Tabloul poetic. Efectul poetic. <i>Teorie literară.</i> Enumerația. Tipuri de epitete. Tipuri de strofe. Ritmul și măsura (actualizare).</p> <p>Heinrich Heine, poezia <i>Loreley</i>. Tema, ideea, particularitățile artistice. Semnificația titlului. <i>Teorie literară.</i> Rima încrucișată (actualizare). Ritmul (troheu).</p> <p>Grigore Vieru, poezia <i>Mă rog de tine</i>. Sentimentul filial al eroului liric. Rolul repetiției în evocarea elementelor eterne ale naturii. Relația om-natură. <i>Poezia <i>Către fiu mama</i>.</i> Înțelepciunea și dragostea mamei față de fiu. Mijloace de exprimare a sentimentului matern. <i>Teorie literară.</i> Repetiția și categoriile ei. Textul liric. Strofa. Iambul. Piciorul metric. Rima (actualizare).</p> <p>Jack London, <i>Colț Alb</i>. Problematika operei. Omul în situații limită. Comuniunea omului cu natura. <i>Teoria literară.</i> Povestirea (actualizare).</p> <p>Octavian Goga, poezia <i>Doina</i>. Atmosfera peisajului. Simplitatea limbajului. Trăirea intensă a sentimentului apropiării de natură. Primăvara – ca fundal al iubirii.</p> <p>George Coșbuc, poezia <i>Vara</i>. Dragostea față de țară, profunda identitate dintre poet și popor. <i>Teorie literară.</i> Tipuri de strofe.</p> <p>Mark Twain, romanul <i>Aventurile lui Tom</i></p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • să expună părerea despre cele citite; • să caracterizeze personajul principal; • să identifice principalele caracteristici ale operei de aventuri. 	<p>Sawyer. Tema, subiectul și structura operei.</p>
1	<ul style="list-style-type: none"> • să cunoască tema, ideea poeziei; • să citească expresiv și să recite poezia; • să întrebuițeze adecvat noțiunile studiate în diferite situații de comunicare; 	<p>Ion Vatamanu, poezia <i>La tine, țară.</i> Mesajul de idei și sentimente. Particularitățile artistice. Elementele de prozodie.</p>
1	<ul style="list-style-type: none"> • să citească și să recite expresiv poezia; • să analizeze tablourile descrise; • să aprecieze valoarea artistică a poeziei. 	<p>Ilie Motrescu, poezia <i>Nascutu-m-au Carpații.</i> Teme, idei, motive. Rolul descrierii în poezie. Particularități artistice.</p>
2	Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor	

Repartizarea orelor:

Literatura română- 40 de ore; literatură universală- 18 ore; lucrări de control- 4 ore;
discuții colective- 2 ore; disponibile – 6 ore.

Lista lecturii individuale

1. Mihail Sadoveanu, *Mărțișor*.
2. Ion Druță, *Schițe și povestiri*.
3. George Coșbuc, *Vestitirii primăverii*.
4. Octavian Goga, *Doina*.
5. Geogre Topârceanu, *Bivolul și coșofana*.
6. Alexandru Donici, *Fabule*.

Clasa a 7-a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână)

Nr. de ore	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Зміст навчального матеріалу Conținuturile învățării
1	<p>Elevul și eleva trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să descopere frumusețea cuvântului artistic, specificul literaturii ca ramură a artei care are drept scop producerea valorilor estetice; • să deosebească literatură artistică de alte ramuri ale artei; • să-și exprime punctul de vedere despre rolul literaturii artistice în viața poporului. 	<p>Introducere. Literatura – ramură a artei.</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> • să citească și să recite expresiv balada; • să urmărească desfășurarea subiectului; • să determine tema, ideea, motivele; • să evidențieze rolul baladei în descrierea specificului național al poporului român în comparație cu celelalte popoare ale lumii; • să sesizeze atmosfera operei epice prin indici de timp și spațiu; • să descopere elemente lirice, epice, dramatice; • să evidențieze rolul detaliilor în caracterizarea personajelor; • să surprindă particularitățile limbajului poetic; • să numească aspectele ce confirmă încadrarea baladei în rândul capodoperelor literare; • să înțeleagă care sunt caracteristicile genului epic și să deosebească tipurile de balade. 	<p>Balada populară <i>Miorița</i>. Teme, motive. Structura baladei. Interferența elementelor lirice, epice, dramatice. Mijloacele poetice în descrierea naturii și a personajelor. Simboluri. Valori spirituale, morale, etico-estetice. Caracterizarea personajelor. Descrierea. Valoarea națională și universală a baladei. <u>Teorie literară.</u> Genul epic (actualizare). Tipuri de baladă. Alegoria.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să identifice ideile după citirea textului; • să stabilească tema, motivele, particularitățile artistice; • să caracterizeze personajele; • să recunoască modurile de expunere prezente în text; • să identifice și să comenteze figurile de stil învățate; • să cunoască ce este balada cultă și să o deosebească de cea populară; 	<p>Johann Wolfgang Goethe, balada <i>Împăratul pădurii</i>. Teme și motive. Descrierea personajelor. Particularități artistice-elemente de feerie. <u>Teorie literară.</u> Balada cultă.</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv poemul și să intituleze fiecare capitol; • să analizeze textul, precizând momentele acțiunii; • să identifice trăsăturile fizice și morale ale personajelor ținând cont de faptele lor; 	<p>Vasile Alecsandri, poemul <i>Dan, căpitan de plai</i>. Tema, ideea, subiectul. Motivul eroului legendar. Identitatea dintre poet și operă. Atitudinea autorului față de personajul principal. Particularități artistice (termeni și expresii de origine istorică și</p>

	<p>religioasă; tablouri dinamice, auditive și vizuale; funcția portretului).</p> <p><u>Teorie literară</u>. Poemul eroic. Metafora. Iambul. Portretul fizic și moral. Comparația. Personificarea. Rima împerecheată (actualizare).</p>
<p>3</p> <ul style="list-style-type: none"> • să urmărească sentimentele nobile de care dispun personajele; • să formuleze și să argumenteze părerile proprii referitoare la textul literar; • să cunoască ce este poemul eroic, portretul fizic și portretul moral, rima împerecheată, iambul, comparația, personificarea, metafora; • să întrebuințeze adecvat noțiunile noi; • să înțeleagă că istoria națională e izvor de inspirație pentru scriitori; • să aprecieze valoarea spirituală, istorică și religioasă a operei; <ul style="list-style-type: none"> • să redeie subiectul; • să stabilească structura poemului; • să determine tema, motivele, mesajul de idei; • să explice semnificația titlului; • să identifice spațiul și timpul din operă; • să caracterizeze personajele; • să evidențieze trăsăturile specifice limbajului artistic; • să exprime opinia despre oglindirea trecutului glorios al strămoșilor. • Să cunoască alte opere literare prin care sunt glorificate faptele eroice ale neamului românesc; • să construiască un discurs oral pe tema dată; 	<p>Vasile Alecsandri, poemul <i>Dumbrava Roșie</i>. Structura poemului. Tema, motive, idei. Proslăvirea trecutului glorios. Caracterizarea personajelor. Funcția tablourilor și a imaginilor. Viziunea autorului.</p>
<p>1</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească și să mediteze asupra temei și problematicii poemului; • să înțeleagă semnificația operei; • să surprindă particularitățile artistice ale operei, specificul structurii și elementele folclorice; • să analizeze componentele expresive ale textului și rolul lor în tratarea temei; • să caracterizeze personajele principale, evidențiind trăsăturile fizice și cele morale; • să identifice secvențele de dialog, de narațiune, de descriere; • să descopere elemente folclorice; • să aprecieze valoarea etică și civică a operei; 	<p><i>Cântec despre oastea lui Igor</i>. Structura și problematica. Semnificațiile poemului.</p>
<p>1</p> <ul style="list-style-type: none"> • să stabilească tema și ideea; • să descopere structura compozițională a poemului; • să definească noțiunea de epos eroic și de poem; • să realizeze caracterizarea personajului argumentând cu citate sau fragmente; • să identifice și să comenteze figurile de stil; • să desprindă mesajul textului; 	<p><i>Cântecul lui Roland</i> – monument al poeziei epice medievale. Tema și structura operei. Personajul principal – de la cavaler la erou popular. Limita între realitate istorică și ficțiune în opera. <u>Teorie literară</u>. Eposul eroic. Poemul.</p>

- 2
- să citească expresiv textele;
 - să redeie conținutul parabolilor și să analizeze limbajul specific al acestora;
 - să conștientizeze înțelepciunea profundă și valorile morale și estetice ale parabolilor;
 - să comenteze semnificațiile altor parabole cunoscute;
 - să recapituleze cunoștințele despre Biblie și parabolă;
 - să-și exprime părerea despre cele citite;

- 2
- să citească și să redeie conținutul la persoana a III-a;
 - să determine tema, motivele;
 - să desprindă mesajul de idei și sentimente;
 - să descopere particularitățile artistice;
 - să înțeleagă trăirile sufletești ale eroului principal;
 - să elaboreze predicții pe firul epic al nuvelei;
 - să observe și să explice relația dintre titlul și conținutul nuvelei;
 - să identifice în text secvențe de narațiune, descriere și dialog;
 - să cunoască ce este genul epic, nuvela;
 - să facă rezumatul nuvelei;
 - să înțeleagă valorile epice și estetice ale operei;

- 3
- să redeie subiectul fragmentelor studiate;
 - să desprindă mesajul de idei și sentimente;
 - să caracterizeze personajele principale și să aprecieze faptele, comportarea și trăsăturile de caracter;
 - să înțeleagă ce este genul epic, romanul („roman” al vârstei inocente), umorul, ironia, subiectul literar;
 - să aprecieze originalitatea discursului narativ;
 - să descopere comicul;
 - să exprime opiniile, sentimentele și atitudinile proprii față de opera;
 - să descopere originalitatea verbală a operei evidențiind vocabularul specific, exprimarea locuțională, limbajul afectiv și oralitatea stilului.

- 2
- să identifice tema, ideea;
 - să comenteze semnificația titlului;
 - să urmărească trăirea sufletească a eroului liric;
 - să descrie atmosfera mirifică a textului;
 - să observe plasticitatea imaginilor poetice;
 - să cunoască noțiunile de metonimie, anafora și enumerație și să explice funcția mijloacelor

Parabola vameșului și a fariseului. Parabola sămănătorului. Semnificațiile și înțelepciunea parabolilor. Citirea expresivă a unor parabole și comentarea semnificației acestora.

Teorie literară. Parabola (actualizare).

Mihail Sadoveanu, nuvela *Un om necăjit*. Tema, ideea, subiectul. Caracterizarea personajelor. Particularități artistice.

Teorie literară. Subiectul literar. Nuvela. Rezumatul operei literare.

Ion Creangă, *Amintiri din copilărie* (fragmente *La cireșe* și *La scăldat*). Personajele fragmentelor.

Teorie literară. Genul epic. Romanul. Umorul. Ironia.

Nicolae Labiș, poezia *Scrisoare mamei. De Anul Nou*. Evocarea prin detalii sugestive a datinilor de Anul Nou. Atmosfera de basm a poeziei. Funcția mijloacelor poetice (tropii, repetiția, anafora, enumerația). Chipul mamei. Mesajul de idei și sentimente.

Teorie literară. Metonimia.

	<p>poetice;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să aprecieze frumusețea tradițiilor și obiceiurilor populare și să argumenteze valoarea lor în educația moral-spirituală a neamului. <p>1</p> <ul style="list-style-type: none"> • să stabilească tema poeziei; • să identifice figurile de stil; • să recepteze și să valorifice în discuții mesajele etice și civice ale operei, să integreze aceste mesaje sistemului propriu de valori. <p>1</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv și să recite poezia; • să determine tema, mesajul de idei și sentimente; • să dezvăluie semnificațiile poeziei; • să identifice expresii și cuvinte cu valoare expresivă deosebită; • să comenteze figurile de stil; • să cunoască tipurile de strofe și de rimă; • să sesizeze mesajul transmis; • să manifeste interes pentru a face analogii cu alte opere literare. <p>1</p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice tema, ideea ; • să analizeze limbajul poetic; • să stabilească asemănări tematice cu alte opere; • să conștientizeze și să aprecieze valoarea operei lui M.Eminescu; <p>3</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv unele fragmente, să redeie subiectul; • să numească temele; • să descopere problematica și structura romanului; • să comenteze particularitățile artei narative; • să lămurească semnificația titlului; • să urmărească relația dintre generații; • să cunoască ce este romanul memorialistic ; • să stabilească asemănări tematice ca mesaj cu alte opere literare; • să-și exprime părerile proprii asupra faptelor narate; <p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> • să dezvăluie tema, motivele și structura; • să înțeleagă mesajul de idei și sentimente; • să identifice particularitățile artistice și elementele de prozodie; • să cunoască ce este repetiția și rolul ei în text; • să explice semnificațiile titlului; • să aprecieze valorile spirituale, moral-civice, etice și estetice; • să evidențieze rolul fântânii în viața omului; 	<p>Anafora. Enumerația.</p> <p>Vasile Tărățeanu, poezia <i>Fiului</i>. Mesajul de idei și sentimente.</p> <p>Vasile Levițchi, poezia <i>Cuvânt pentru Luceafăr</i>. Omagiu adus marelui Eminescu. Mesajul de idei și sentimente.</p> <p>Ilie Tudor Zegrea, poezia <i>Eminescu-i tot ce-avem mai sfânt</i>. Valorile etice și estetice ale poeziei.</p> <p>Lucian Blaga, romanul memorialistic <i>Hronicul și cântecul vârstelor</i>. Problematica. Subiectul. Structura. Mesajul de idei și sentimente. Particularitățile artistice ale romanului. <u>Teorie literară</u>. Romanul memorialistic.</p> <p>Lucian Blaga, poezia <i>Fântânile</i>. Teme, motive. Structura poeziei. Mesajul de idei și sentimente. Particularitățile artistice (repetiția și specificul compozițional). Semnificațiile simbolurilor. <u>Teorie literară</u>. Repetiția (actualizare).</p>
--	--	---

- 3
- să identifice liniile subiectului;
 - să evidențieze tema și structura operei;
 - să definească noțiunea de roman de aventuri;
 - să descopere caracteristicile fizice și morale ale personajului principal;
 - să demonstreze că ereoul principal e simbolul omului optimist, întreprinzător care știe săsupraviețuiască în condiții dificile;
 - să aprecieze rolul naturii în viața omului;
 - să formuleze și să argumenteze propriile păreri față de cele citite;

- 3
- să citească analitic unele fragmente;
 - să evidențieze tema și structura;
 - să descopere particularitățile artistice;
 - să caracterizeze personajele;
 - să precizeze procedeele artistice folosite de autor (antiteza) în prezentarea personajelor;
 - să deghizeze sub aparențe fantastice și exotice satira la adresa societății;
 - să aprecieze contribuția scriitorului la dezvoltarea literaturii universale.

- 2
- să citească expresiv și să recite poezia;
 - să descopere tema, motivele;
 - să dezvăluie mesajul de idei și sentimente;
 - să analizeze structura ;
 - să surprindă particularitățile limbajului poetic și să argumenteze rolul lor în transmiterea mesajului operei;
 - să înțeleagă semnificația unor cuvinte-cheie din poezie;
 - să cunoască ce este genul liric, imnul, oda și metafora;
 - să manifeste gândirea creativă, imaginația și gustul pentru frumos;
 - să-și exprime părerea despre valorile moral-civice, etice și estetice ale poeziei.

- 2
- să realizeze o lectură expresivă a textelor;
 - să comenteze mesajul transmis prin intermediul psalmilor;
 - să compare și să comenteze semnificațiile altor psalmi cunoscuți;
 - să deosebească psalmul religios de cel liric;
 - să exprime punctul de vedere asupra faptelor narate;

Daniel Defoe, romanul *Robinson Crusoe*.

Tema, subiectul și structura operei.
 Personajul principal – simbol al inventivității și rezistenței omului în condiții grele.
Teorie literară. Romanul de aventuri.

Jonathan Swift, *Călătoriile lui Gulliver*.

Tema și structura operei. Caracterizarea personajelor. Particularitățile artistice. Rolul antitezei în descrierea personajelor.

Alexe Mateevici, poezia *Limba noastră*.

Teme, idei, motive. Structura. Mesajul de idei și sentimente. Semnificația simbolurilor. Particularitățile artistice. Elemente de prozodie.
Teorie literară. Genul liric. Imnul, Oda. Metafora (actualizare).

Psalmul *David și Goliat*. Triumful inteligenței asupra forței.

Psalmul *Puternicul Samson*. Elogierea puterii omenești.

Teorie literară. Psalmul – imn religios, psalmul – poezie lirică.

4	<ul style="list-style-type: none"> • să citească și să recite expresiv unele fragmente; • să descopere tema, motivele, structura; • să aprecieze valorile estetice ale cuvântului artistic; • să sesizeze asemănările cu alte opere literare în ceea ce privește comuniunea om-natură; • să analizeze și să compare limbajul poetic al acestor opere cu cel din alte creații eminesciene; • să valorifice izvoarele folclorice; • să descopere frumusețea poeziei eminesciene; 	<p>Mihai Eminescu, idila-pastel <i>Crăiasa din povești</i>. Teme, motive. Structura. Imagini semnificative. Rolul cuvântului (fermecat și arhetipal). Comunicarea omului cu natura. Mesajul de idei și sentimente. Călin (file din povești). Teme și motive. Structura poemului. Personajele poemului. Particularitățile artistice. Semnificațiile poemului. <i>Teorie literară.</i> Idila. Poemul. Epitetul. Comparația. Metafora (actualizare).</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să observe modul de organizare a textului liric; • să identifice tema, ideea ; • să descopere semnificațiile titlului; • să dezvăluie mesajul de idei și sentimente; • să analizeze particularitățile artistice; • să explice semnificațiile poeziei; • să determine tema, structura; 	<p>Vasile Voiculescu, poezia <i>Florii</i>. Mesajul de idei și sentimente al poeziei. Semnificațiile titlului și ale poeziei. Particularitățile artistice</p>
2	<p>să dezvăluie mesajul de idei și sentimente;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să sesizeze limbajul poetic și particularitățile artistice; • să descopere semnificațiile poeziei; • să realizeze o lectură interpretativă; 	<p>Alexandru Vlahuța, poezia <i>Hristos a înviat</i>. Tema, ideea. Semnificațiile poeziei.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să cunoască subiectul operei; • să comenteze semnificațiile titlului; • să identifice caracteristicile fizice și morale ale personajului principal; • să aprecieze originalitatea discursului narativ; • să analizeze aspecte ale raportului om-muncă, om-creație; • să exprime părerea despre importanța muncii în viața omului; 	<p>Ion Druță, <i>Sania</i>. Taina muncii și frumusețea ei. Caracterizarea personajului principal.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să identifice tema, ideea, motivele; • să analizeze structura ; • să evidențieze armonia dintre natură și om; • să înțeleagă și să însușească noțiunea de sonet; 	<p>Adam Mickiewicz, culegerea <i>Sonetele din Crimeea</i> (un sonet – la alegere). Citirea expresivă a unor sonete. <i>Teorie literară.</i> Sonetul.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să citească și să recite poezia; • să numească tema, ideea; • să explice semnificațiile titlului; • să aprecieze valoarea etică și civică a poeziei. 	<p>Vasile Romanciuc, poezia <i>Duminică</i>. Semnificațiile poeziei.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să cunoască tema, ideea, structura poeziei; • să descrie atitudinea eroului liric față de libertate și luptă; • să explice semnificațiile titlului. 	<p>Grigore vieru, poezia <i>Camașele</i>. Ecoul războiului, setea de libertate și pace – patosul poeziei. Poezia <i>Pâine de pe vatră</i>. Dradostea față de</p>

părinți și casa părintească. Motivul liniștii în poezie.

2

Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor

Repartizarea orelor:

literatura română – 41 de ore; literatura universală – 18 de ore;
lucrări de control – 4 ore; discuții colective – 2 ore; disponibile - 5 ore.

Lista lecturii individuale

1. Vasile Alecsandri, *Noaptea Sfântului Andrei*.
2. George Coșbuc, *Pașa Hassan*.
3. Tudor Arghezi, *Psalm*.
4. Mihai Eminescu, *Făt-Frumos din tei*.
5. Vasile Romanciuc, *De parcă te ascultă Eminescu*.
6. Grigore Vieru, *Pâine de pe vatră*.
7. Ana Blandiana, *Dor*.
8. Arcadie Suceveanu, *Arhivele Golgotei*.
9. Jules Verne, *Doi ani de vacanță*.

Clasa a 8-a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână)

Nr. de ore	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Зміст навчального матеріалу Conținuturile învățării
1	Elevul și eleva trebuie: <ul style="list-style-type: none">• să definească noțiunea de literatură;	Introducere. Literatura – arta cuvântului
3	<ul style="list-style-type: none">• să citească expresiv și analitic textul;• să dezvăluie miturile esențiale ale baladei;• să urmărească momentele subiectului;• să caracterizeze personajul principal;• să comenteze textul citit;• să aprecieze valoarea artistică a baladei;	Monastirea Argeșului. Sacrificiul în numele idealului artistic. Legea armoniei și a echilibrului. <i>Meșterul Manole</i> – creatorul arhetipal. Rolul repetiției. <u>Teorie literară</u> . Simbolul arhetipal.
2	<ul style="list-style-type: none">• să numească și să analizeze textul și stilul primelor scrieri în limba română;• să explice deosebirea dintre umanism și celelalte curente literare;• să aprecieze valoarea și rolul lor în formarea literaturii naționale;• să cunoască ce este umanismul;• să conștientizeze rolul umaniștilor și să înțeleagă ce este istoriografia, cronicul și letopisețul;	Primele scrieri în limba română. Caracterizarea generală a perioadei istoriografice. <u>Teorie literară</u> . <i>Umanismul</i> .

<p>1</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>5</p> <p>3</p>	<ul style="list-style-type: none"> • să determine factorii importanți din istoria țării; • să cunoască primele scrieri în limba română, calendare bisericești și gramatici, editate și difuzate în Țara de Sus a Moldovei; • (să definească principalele etape ale dezvoltării limbii române în Bucovina); • (să identifice elementele specifice de cultură și civilizație română și să le integreze într-un context multicultural;) • (să releve contribuția istoriografiei la dezvoltarea limbii și literaturii române în Bucovina); • să aprecieze rolul lui Grigore Ureche în literatură ca fondator al genului epic; • să citească analitic unele fragmente; • să descrie portretul lui Ștefan cel Mare; • să caracterizeze perioada descrisă; • să analizeze stilul lucrării; • să integreze Letopisețul dat în contextul literaturii universale; • să conștientizeze faptul, că dragostea și devotamentul față de Patrie sunt atribute primordiale nu numai în viața unei personalități, dar și în viața tuturor oamenilor. • să citească cronica lui Miron Costin; • să caracterizeze epoca descrisă; • să-și expună părerea proprie despre importanța lucrării studiate; • să citească selectiv și analitic unele fragmente; • să aprecieze valoarea literară a Letopisețului; să studieze viața și activitatea lui Ion Neculce; • să citească expresiv și analitic unele fragmente și legende; • să aprecieze măiestria de portretist a scriitorului; • să-și structureze un sistem axiologic coerent, fundament al formării unei personalități autonome și independente dinamic în societate. • să analizeze perioada istorică descrisă; • să cunoască biografia domnitorului și savantului moldovean; • să analizeze compoziția lucrării; • să analizeze stilul și arta lui de povestitor; • să-și expună părerea despre valoarea lucrărilor lui Dimitrie Cantemir; • să cunoască poziția geografică a Țării Moldovei, demonstrând-o în practică. 	<p>Din istoria limbii și literaturii române din Bucovina.</p> <p>Grigore Ureche, <i>Letopisețul Țării Moldovei</i>. Privire generală asupra activității cronicarului. Pagini din istoria luptei moldovenilor împotriva cotropitorilor străini. Ideea unității naționale a poporului. Arta narațiunii și a portretului. Cronică – izvor de inspirație pentru scriitorii din sec. al XIX-lea. <u><i>Teorie literară. Letopisețul Țării Moldovei.</i></u></p> <p>Miron Costin, <i>Letopisețul Țării Moldovei</i>. Privire generală asupra activității. Valoarea literară a Letopisețului.</p> <p>Ion Neculce, <i>Letopisețul Țării Moldovei</i>. Privire generală asupra activității. Valoarea literară a Letopisețului... <i>O samă de cuvinte</i> – prima culegere de legende istorice. Oralitatea stilului. Arta de povestitor. <u><i>Teorie literară. Legenda istorică.</i></u></p> <p>Dimitrie Cantemir, <i>Descrierea Moldovei</i>. Viața și activitatea. Dimitrie Cantemir - personalitate de cultură vastă. Opera literară și științifică. Caracterul enciclopedic al operei.</p>
--	---	--

<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> • să determine factorii importanți în formarea personalității scriitorului; • să citească și să comenteze unele fragmente; • să aprecieze valoarea ei enciclopedică; • să evedințieze rolul lui Dimitrie Cantemir în dezvoltarea culturii naționale și europene; • să integreze personalitatea lui Dimitrie Cantemir în contextul literaturii și culturii universale. <ul style="list-style-type: none"> • să determine tema, ideea operelor; • să descrie evenimentele istorice relatate în nuvelă; • să citească expresiv textul; • să comenteze poezia; • să cunoască ce este oda, nuvela, iluminismul; • să aprecieze rolul scriitorului și al iluminiștilor în dezvoltarea culturii naționale; • să construiască un set de valori consonante cu o societate democratică și pluralistică; • să sesizeze faptul, că noțiunea de Patrie e indisolubil legată de noțiunea de viață; <ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv; • să comenteze fragmentul; • să stabilească tipul și structura poemului; să înțeleagă ce rol are eroismul în literatură; • să caracterizeze personajele; • să indentifice elementele romantice; • să-și exprime părerea despre mesajul umanist al operei; • să aprecieze frumusețea relațiilor dintre oameni; • să conștientizeze faptul, că prietenia dintre oameni nu depinde de apartenența rasială și nici de cea confesională; • să-și formeze o părere constantă referitor la triumful valorilor morale, a încrederii în oameni și în viitorul omenirii. <ul style="list-style-type: none"> • să analizeze subiectul și structura, tema și ideile operei; • să caracterizeze personajele; • să deosebească elementele fantastice de cele reale; • să recunoască expresiile intrate în limbaj și semnificațiile lor; • să conștientizeze triumful inteligenței asupra forței; • să aprecieze valorile general-umane și importanța lor în viață; • să reflecte asupra importanței valorilor naționale și universale. 	<p>Dimitrie Cantemir și dezvoltarea culturii naționale și europene.</p> <p>Gheorghe Asachi, <i>Valea Albă</i> (fragmentul <i>Valea Albă</i>). Viața și activitatea. Pagini din istoria neamului. <i>La patrie</i>. Valori civice și etice. <u>Teorie literară</u>. Oda. Nuvela. Iluminismul.</p> <p>Șota Rustaveli, <i>Voinicul în piele de tigr</i> (fragment). Tematica și structura poemului. Caracterizarea personajelor. Mesajul umanist al operei. <u>Teorie literară</u>. Noțiuni despre eroism în literatură.</p> <p>Homer, <i>Odiseea</i>. Subiectul și structura. Fantasticul și realul în operă. Caracterizarea personajelor. Valorile general-umane. Expresii intrate în limbaj și semnificația lor. <u>Teorie literară</u>. Poemul. Epopee. Personajul simbol.</p>
-------------------------------------	--	---

3	<ul style="list-style-type: none"> ● să citească expresiv texte; ● să comenteze cele citite; ● să analizeze și să aprecieze faptele personajelor; ● să conștientizeze valorile și înțelepciunea parabolilor; ● să-și exprime opinia despre parabole; 	<p>Parabola biblică. Arca lui Noe și parabola talanților. Mesajul înțelept al parabolilor. Valorile morale și spirituale ale Bibliei.</p>
5	<ul style="list-style-type: none"> ● să analizeze structura nuvelei; ● să determine tema, ideea; ● să caracterizeze personajele ținând cont de individualitatea și complexitatea spirituală a acestora; ● să indentifice particularitățile artistice; ● să stabilească evenimentele reale și evenimentele romantice; ● să aprecieze rolul poporului și obiectivitatea stilului autorului; ● să-și expună părerea asupra calităților umane exprimate în operă; ● să-și formeze o viziune globală asupra lumii și a capacității de a participa conștient la viața internațională și regională; ● să mediteze asupra valorilor morale și să sesizeze faptul, că patriotismul adevărat e una din valorile supreme. 	<p>Costache Negruzzi, Alexandru Lăpușneanu. Viața și activitatea autorului. Problematika. Structura nuvelei. Individualitatea și complexitatea spirituală a personajelor. Particularitățile artistice ale nuvelei. Obiectivitatea stilului. <u>Teorie literară.</u> <i>Romantismul. Nuvela istorică.</i></p>
2	<ul style="list-style-type: none"> ● să citească expresiv textul; ● să analizeze structura acestuia; ● să determine tema, ideea; ● să urmărească momentele subiectului; ● să sesizeze limbajul poeziei; ● să aprecieze valoarea expresivă a textului; 	<p>Ion Heliade Rădulescu, Zburătorul. Viața și activitatea. Motivul folcloric al operei. Structura operei. Particularitățile artistice. <u>Teorie literară.</u> <i>Mitul.</i></p>
3	<ul style="list-style-type: none"> ● să cunoască ce este umanismul, genul dramatic și drama; ● să determine în urma lecturii adevărul istoric și ficțiunea literară a dramei; ● să stabilească tema, ideea, compoziția; ● să identifice motivele sociale și morale ale conflictului; ● să caracterizeze personajele; ● să aprecieze rolul scriitorului în dezvoltarea culturii naționale; ● să conștientizeze faptul, că sacrificiul în numele idealului evidențiază caracterul ferm al personalității în dobândirea succesului. 	<p>Bogdan Petriceicu Hașdeu, Răzvan și Vidra. Viața și activitatea. Motivele sociale și morale ale conflictului. Personajele. Adevărul istoric și ficțiunea artistică. Măiestria artistică a autorului. <u>Teorie literară.</u> <i>Genul dramatic. Drama.</i></p>
1	<ul style="list-style-type: none"> ● să citească expresiv texte; ● să comenteze cele citite; ● să-și exprime părerea despre rubai; ● să aprecieze valorile umaniste ale operei 	<p>Omar Khayam, Rubai (câteva catrene la alegere). Umanismul în opera lirică a lui Omar Khayam. <u>Teorie literară.</u> <i>Rubai – specie a genului</i></p>

	scriitorului; <ul style="list-style-type: none"> • să-și creeze o atitudine altruistă față de celelalte persoane, condamnând egoismul. 	<i>liric (Orientul Apropiat).</i>
1	<ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv textul; • să determine tema și motivele; • să conștientizeze cele exprimate în haiku; • să aprecieze mesajul filozofic al operei; 	Matsuo Basiyo, <i>Haiku</i> (câteva haiku la alegere). Teme și motive. Încărcătura filozofică a operei lui Matsuo Basiyo. <i>Teorie literară. Haiku – specie a genului liric (Japonia).</i>
4	<ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv textul; • să comenteze cele citite; • să analizeze și să aprecieze faptele personajelor; • să-și exprime opinia despre cele citite; 	Jules Verne, <i>Copiii capitanului Grant</i>. Viața și activitatea . Tema și ideea. Caracterizarea personajelor.
2	<ul style="list-style-type: none"> • să comenteze cele citite; • să recunoască expresiile intrate în limbaj și semnificațiile lor; • să promoveze o atitudine interculturală, ca deschidere și dispoziție de a comunica, a cunoaște și a respecta valorile altora; • să-și formeze un spirit participativ și o atitudine democratică față de cele studiate. 	George Gordon Byron, <i>Peregrinările lui Childe Harold</i> (fragment).
2	<ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv textul; • să determine tema și motivele; • să conștientizeze valorile civice și etice; • să aprecieze rolul lui Grigorie Bostan în dezvoltarea culturii naționale; • să cunoască perioada în care a trăit autorul. 	Grigore Bostan, <i>Poem bucovinean</i>.
2	<ul style="list-style-type: none"> • să aprecieze înțelepciunea populară; • să sesizeze particularitățile artistice și structura operei. 	Anton Pan, <i>Povestea Vorbei</i>. Valori civice și etice. Expresii intrate în limbaj și semnificația lor.
2	Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor.	

Repartizarea orelor:

literatură română – 42 de ore, literatură universală – 17 ore,
lucrări de control – 4 ore, discuții colective – 2 ore; disponibile – 5 ore.

Lista lecturii individuale

1. Dumitru Matcovschi, *Versuri*.
2. Grigore Vieru, *Versuri*.
3. Arcadie Suceveanu, *Versuri*.
4. Parabole biblice.
5. Mituri (Legendele Olimpului).
6. George Topârceanu, *Balade*.
7. Ion Druță, *Povestiri*.
8. Claudia Partole, *Versuri*.
9. Cicerone Teodorescu, *Versuri*.
10. Vasile Voiculescu, *Poezii*.
11. Otilia Cazimir, *Versuri*.

Clasa a 9-a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână)

Nr. de ore	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Зміст навчального матеріалу Conținuturile învățării
	<i>Elevul și eleva trebuie:</i>	
1	<ul style="list-style-type: none"> să integreze informațiile noi în sistemul propriu de cunoștințe și să se adapteze la trecerea de la un cod la altul. 	<p>Introducere. Literatura – artă a cuvântului. Literatura și celelalte arte.</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> să descopere personalitatea și valoarea autorului, precum și rolul lui în dezvoltarea dramaturgiei românești; să interpreteze textul literar studiat, aplicând noțiunile de teorie literară învățate și să recunoască elementele genului dramatic. 	<p>Vasile Alecsandri, <i>Chirița în Iași sau două fete și-o neneacă.</i> Repere biobibliografice. Structura și problematica comediei. Caracterizarea personajelor prin limbaj, acțiune, comportament. Particularitățile artistice. Surse ale comicului. <u>Teorie literară.</u> Romantismul. Genul dramatic. Comedia. Tipuri de comedie.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> să citească expresiv textele poeziilor; să identifice ideea, problematica, genul, specia și structura poeziilor; să determine tema și motivele; să conștientizeze valorile civice și etice; 	<p>Vasile Alecsandri, ciclul <i>Doine. (Poezia Hora) și Lăcrimioare. (Poezia Steluța).</i> Repere biobibliografice. Genul și structura operei. Caracterizarea personajelor principale. Procedee de descriere satirică (rolul peisajului, al portretului, al interiorului și al dialogului). <u>Teorie literară.</u> Realismul. Digresiunea lirică. Satira.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> să sesizeze valoarea incontestabilă a dramaturgului francez și să determine tema și ideea comediei; să analizeze structura operei, să aprecieze izvoarele populare ale umorului și să-și exprime opiniile despre valorile general-umane ale operei. 	<p>Molliere (Jean-Baptiste Poquelin), <i>Burghezul gentilom.</i> Repere biobibliografice. Problematica și structura operei. Sursele populare ale umorului. Semnificațiile general-umane ale comediei. <u>Teorie literară.</u> Clasicismul. Comicul.</p>
4	<ul style="list-style-type: none"> să ia cunoștință de personalitatea și opera lui Shakespeare; să caracterizeze personajele și să aprecieze triumful dragostei asupra prejudecăților; să conștientizeze valoarea universală a operei lui Shakespeare; să-și expună părerea despre relațiile dintre părinți și copii. 	<p>William Shakespeare, <i>Romeo și Julieta.</i> Repere biobibliografice. Problematica și structura operei. Conflictul dintre sentiment și prejudecată. Caracterizarea personajelor. Tragedia și triumful dragostei. Măiestria artistică. <u>Teorie literară.</u> Renașterea. Tragedia.</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> să-și exprime părerea referitor la rolul 	<p>Ioan Slavici, <i>Moara cu noroc.</i></p>

	<p>banilor în viață;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să realizeze lectura analitică a textului și să identifice liniile de subiect; să determine tema, ideea și conflictul operei; • să sesizeze rolul narațiunii, al dialogului și al descrierii în caracterizarea personajelor; • să-și exprime opiniile în raport cu problemele abordate în textul studiat; 	<p>Repere biobibliografice. Problematika nuvelei. Personajele. Particularitățile artistice ale nuvelei. <u>Teorie literară</u>. Genuri literare. Genul epic. Nuvela.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să descopere liniile de subiect principale, • evidențiind compoziția, tema și ideea; • să stabilească conflictul și să caracterizeze personajele, mizând pe analiza psihologică și apreciind rolul ei; • să conștientizeze valorile general-umane ale operei. 	<p>Ion Luca Caragiale, <i>În vreme de război</i>. Repere biobibliografice. Subiectul operei. Tema. Conflictul. Personajele. Compoziția nuvelei. Narațiunea, dialogul și descrierea naturii. Analiza psihologică (un aspect psihologic în contextul unui mediu social). Valori etice și morale. <u>Teorie literară</u>. Naturalismul.</p>
4	<ul style="list-style-type: none"> • să identifice liniile de subiect ale romanului și să evidențieze tema, ideea și compoziția; să caracterizeze personajele operei; • să sesizeze valorile etnografice ale romanului și să realizeze o comparație între textul studiat și alte opere din literatura română; • să mediteze și să-și exprime opinia vizavi de faptele personajelor și să manifeste interes față de opera sadoveniană; • să facă o comparație între tradițiile al operei și tradițiile și obiceiurile locale. 	<p>Mihail Sadoveanu, <i>Baltagul</i>. Repere biobibliografice. Problematika romanului. Semnificația titlului. Structura și compoziția romanului. Subiectul și valorile lui etnografice. Caracterizarea personajului principal. Spațiul mioritic în roman. <u>Teorie literară</u>. Romanul.</p>
4	<ul style="list-style-type: none"> • să interpreteze textul literar propus, aplicând noțiunile de teorie literară învățate și să mediteze asupra problematicii nuvelei; • să determine structura, tema și ideea și să urmărească desfășurarea acțiunii, punând în prim plan personajul principal; • să descrie lupta dintre bine și rău. 	<p>Ion Druță, <i>Ultima lună de toamnă</i>. Repere biobibliografice. Tematica și structura nuvelei. Portretul psihologic și integritatea morală a personajului principal. Mesajul etico-estetic al nuvelei. Funcțiile peisajului și ale dialogului. Semnificația titlului.</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> • să ia cunoștință de personalitatea autorului și de epoca în care a trăit și a activat; • să identifice momentele subiectului literar și să determine problematica, structura, tema și ideea romanului; să caracterizeze personajele principale și să descrie lupta dintre bine și rău. 	<p>Victor Hugo, <i>Notre-Dame de Paris</i>. Repere biobibliografice. Structura și problematica romanului. Personajele romanului antrenate în lupta dintre bine și rău. Comentarea unor fragmente din roman (la opțiune). Particularitățile artistice ale romanului. <u>Teorie literară</u>. Romantismul. Antiteza.</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> • să determine factorii esențiali în formarea personalității literare a poetului; • să citească expresiv și să comenteze cele citite, descoperind problematica, tema, ideea, 	<p>Mihai Eminescu, <i>Scrisoarea III</i>. Repere biobibliografice. Problematika. Teme, idei, motive. Structura antitetică a</p>

2	<p> motivele și compoziția operei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să analizeze particularitățile artistice și expresivitatea limbajului; • să memorizeze un fragment din opera dată și să citească și alte opere din creația lui Eminescu; • să facă o comparație între eroi din poem și de astăzi. <p>• să citească expresiv poezia și să-și cultive capacitatea de aderență la demersul emotiv-estetic al operei;</p> <p>• să caracterizeze ceremonialul de basm al nunții țărănești și să sesizeze rolul descrierii în caracterizarea personajelor;</p> <p>• să evidențieze specificul limbajului poetic, apreciind frumusețea tradițiilor și a obiceiurilor populare;</p> <p>• să facă aprecieri cu privire la calitatea artistică a operei studiate;</p> <p>• să facă o comparație între tradițiile descrise în operă și tradițiile și obiceiurile locale.</p>	<p>operei. Mesajul patriotic și satira socială. Particularitățile artistice și expresivitatea limbajului.</p> <p><u>Teorie literară</u>. Scrisoarea.</p> <p>George Coșbuc, <i>Nunta Zamfirei</i>. Repere biobibliografice. Ceremonialul de basm al unei nunți țărănești. Personajele. Mesajul etico-estetic și caracterul național al operei. <u>Teorie literară</u>. Hiperbola. Feeria.</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> • să citească și să recite expresiv poeziile studiate, dezvăluind mesajul de idei și sentimente; • să exprime argumentat reacțiile proprii la textele citite și să aprecieze valorile etico-morale ale tradițiilor și obiceiurilor poporului nostru. 	<p>Octavian Goga, <i>Bătrâni</i>. Repere biobibliografice. Sursele emotive ale poeziei. Legătura dintre generații. Valorile morale și general-umane ale operei. Noi. Structura artistică și fondul emotiv al poeziei. Profunzimea mesajului. Tradiții și obiceiuri reflectate în poezie. Funcțiile peisajului.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să efectueze lectura expresivă a textului, relevând tema, ideea, motivele și structura; • să analizeze particularitățile artistice ale peisajului creat și să sesizeze individualitatea limbajului poetic, identificând afinități de viziune cu opera lui Eminescu. 	<p>George Topârceanu, <i>Balada munților</i>. Repere biobibliografice. Natura ca univers al existenței umane. Particularitățile peisajului creat. Afinități de viziune cu opera lui Eminescu.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv și să comenteze textul, dezvăluind mesajul de idei și sentimente; • să aprecieze limbajul poetic și să distingă particularitățile artistice; • să-și exprime opinia în raport cu problemele abordate în textul dat; • să ia cunoștință de personalitatea autorului și de valoarea operei acestuia. 	<p>Tudor Argezi, <i>De-abia plecaseși</i>. Repere biobibliografice. Rolul lui Arghezi în modificarea conceptului de poezie în literatura română. Sentimentul contradictoriu al dragostei pierdute. Particularitățile artistice. Semnificația ultimului vers. Comunicarea dincolo de „gândul rostit”.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv poezia și să stabilească 	<p>Nichita Stănescu, <i>A cincea elegie</i>. Repere biobibliografice. Mesajul de idei și</p>

1	<p>mesajul de idei și sentimente, descoperind simbolurile principale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să-și cultive capacitatea de aderență la demersul emotiv-estetic al operei și să facă aprecieri cu privire la calitatea artistică a operei; • să citească expresiv poezia și să interpreteze textul literar, relevând mesajul de idei și sentimente; • să analizeze particularitățile artistice și să comenteze semnificația titlului și a simbolurilor principale; • să stabilească afinități de viziune cu opere ale altor scriitori. 	<p>sentimente. Structura și compoziția operei. Fondul emotiv. Valori esențiale ale existenței umane. Simbolurile poeziei. <i>Teorie literară.</i> Elegia.</p> <p>Ana Blandiana, <i>Dealuri.</i> Repere biobibliografice. Teme, motive, idei, sentimente. Fondul emotiv al poeziei. Semnificația titlului. Valori general-umane. Simboluri. Afinități de viziune cu alte opere din literatura română.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv sonetele și să dezvăluie semnificațiile lor, identificând tema, ideea și motivele; • să analizeze structura și să comenteze portretele artistice ale marilor înaintași, sesizând fondul emotiv-estetic; • să conștientizeze și să aprecieze valoarea marilor clasici; • să însușească noțiunea de sonet. 	<p>Liviu Deleanu, <i>Eminescu.</i> Repere biobibliografice. Portretul artistic al marelui Eminescu-exponent al spiritualității românești. Mesajul de idei și sentimente. Specificul prezentării marelui poet. Creangă. Structura artistică și fondul emotiv al sonetului. Mesajul de idei și sentimente. <i>Teorie literară.</i> Sonetul.</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> • să pătrundă în universul creației autorului și să conștientizeze rolul important al poetului în dezvoltarea poeziei românești din Basarabia; • să citească expresiv textul propus și să identifice tema, ideea, motivele; • să analizeze particularitățile artistice și să comenteze semnificația titlului și a povețelor, conștientizând mesajul înțelept al lor; • să ia cunoștință și de alte opere ale marelui poet. 	<p>Grigore Vieru, <i>Cinstirea proverbelor.</i> Repere biobibliografice. Tematica creației lui Grigore Vieru. Mesajul de idei și sentimente. Legătura dintre generații. Mesajul înțelept al povețelor. Fondul emotiv al poeziei. Particularitățile artistice. În limba ta. Mesajul de idei și sentimente. Structura poeziei. Semnificația titlului. Dragostea profundă pentru limba maternă. Valorile social-umane ale poeziei</p>
1	<ul style="list-style-type: none"> • să ia cunoștință de personalitatea autorului și să manifeste discernământ în receptarea mesajului transmis; • să identifice tema, ideile, motivele și să analizeze particularitățile artistice ale poeziei; • să facă aprecieri în privința calitatății operei studiate și să comenteze semnificația titlului. 	<p>Arcadie Suceveanu, <i>Secunda care sunt eu.</i> Repere biobibliografice. Teme, motive, idei și sentimente. Mesajul poeziei. Structura și compoziția. Aspectul filozofic al existenței umane. Simbolurile principale. Semnificația titlului. Valorile general-umane. Particularitățile artistice.</p>
1	<ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv textul și să facă aprecieri privind calitatea artistică a acestuia; • să stabilească tematica și mesajul transmis de autor, relevând motivele principale; 	<p>Mircea Lutic, <i>Arminden cu heruvimi.</i> Repere biobibliografice. Mesajul de idei și sentimente. Fondul emotiv al poeziei. Valoarea estetică și religioasă. Particularitățile artistice. Specificul</p>

1	<ul style="list-style-type: none"> • să analizeze particularitățile artistice și să facă aprecieri referitoare la unele momente ale limbajului artistic. • să efectueze lectura expresivă a textului și să-și cultive capacitatea de aderență la demersul emotiv-estetic al poeziei; • să dezvăluie mesajul de idei și sentimente, descoperind tema și ideea; • să înțeleagă trăirile sufletești ale eroului liric; • să analizeze particularitățile artistice și structura poeziei și să identifice trăsăturile definitorii ale sonetului. 	<p>limbajului poetic.</p> <p>Ilie Tudor Zegrea, <i>Crinul îngândurat</i>. Repere biobibliografice. Teme. motive, idei, sentimente. Specificul poeziei. Fondul emotiv. Structura și compoziția. Particularitățile artistice.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • să citească expresiv și să comenteze un sonet, făcând aprecieri cu privire la calitatea artistică a textului dat; • să dezvăluie mesajul de idei și sentimente, sesizând frumusețea naturii și profunzimea sentimentului de dragoste; • să analizeze particularitățile artistice și limbajul poetic și să urmărească structura textului. 	<p>Francesco Petrarca, <i>Sonete</i> (la opțiune). Repere biobibliografice. Specificul sonetelor lui Petrarca. Mesajul literar. Fondul de idei și sentimente. Descrierea miracolului naturii și profunzimea sentimentului de dragoste. Particularități ale limbajului artistic.</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> • să ia cunoștință de epoca în care a trăit și a activat autorul; • să citească analitic conținutul poemului, identificând liniile de subiect; • să dezvăluie și să comenteze semnificațiile spirituale și morale ale călătoriei personajului principal; • să analizeze structura operei și particularitățile artistice ale acesteia; • să conștientizeze valoarea universală a poemului; • să aprecieze mesajul filozofic al operei. 	<p>Dante Alighieri, <i>Divina Comedie</i>. Repere biobibliografice. Semnificațiile spirituale și morale ale călătoriei personajului. Tradiții antice și creștine în poem. Structură și compoziție. Particularitățile artistice. Valoarea universală a operei. <i>Divina Comedie</i> – sinteză medievală care prevestește Renașterea. <u><i>Teorie literară</i></u>. Poemul. Terțina.</p>
2	<p>Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor.</p>	

Repartizarea orelor:

literatura română – 41 de ore; literatura universală – 17 ore;
lucrări de control – 4 ore; discuții colective – 2 ore; disponibile – 6 ore.

Lista lecturii individuale

1. Vasile Alecsandri, *Chirița în provincie*.
2. Ion Luca Caragiale, *O noapte furtunoasă*.
3. Nichita Stănescu, *Despre limba română*.
4. George Bacovia, *Decembrie*.
5. Ștefan Augustin Doinaș, *Astăzi ne despărțim*.
6. Lucian Blaga, *Ghimpii*.
7. Ion Druță, *Frunze de dor*.
8. Ion Vatamanu, *Matern la Bucovina*.
9. Honore de Balzac, *Gobsec*.